

Covid-19 Pandemi Döneminde Öğretim Üyesi Olmak

Being A Faculty Member During The Covid-19 Pandemic

Hatice ŞAHİN (ORCID: 0000-0002-5200-7533)

Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi İzmir, TÜRKİYE

Sorumlu Yazar: Hatice ŞAHİN, E-Posta: hatice.sahin@ege.edu.tr

Özet

Covid-19 pandemisinin derinden etkilediği bir kitle de öğretim üyeleridir. Bu yazıda öğretim üyelerinin pandemi sürecindeki deneyimleri ele alınacaktır. %64'ünün pandemi öncesi online öğretim konusunda deneyimleri olmayan öğretim üyeleri bu süreçte belirsizlik anksiyetesi yaşamış, yeni kavramlarla karşılaşmış, çalışma hayatlarında ve öğretim faaliyetleri ve öğrenciler ile temasta değişimler yaşamış ve bilişim teknolojileri ile tanışmıştır. Öğretim üyelerinin pandemi gibi olağan dışı durumlardaki gereksinimleri saptanmalı ve kurumsal destek mekanizmaları oluşturulmalıdır. Böylece akademik potansiyellerini kullanabilirler ve gelecek nesillerin yetişmesinde emek verebilirler.

Anahtar sözcükler:

Covid-19, Pandemi,
Öğretim Üyesi

Keywords:

Covid-19, Pandemic,
Faculty Member

Gönderilme Tarihi

Submitted: 14.09.2020

Kabul Tarihi

Accepted: 26.01.2021

Abstract

The Covid-19 pandemic has deeply affected faculty members. The purpose of this article is; to discuss the experiences of faculty members in the pandemic process. In this process, faculty members experienced uncertainty anxiety, encountered new concepts, changed their working lives, teaching activities and contact with students, and encountered information technologies. However, 64% of the faculty members did not have experience in online teaching before the pandemic. The needs of faculty members in extraordinary situations such as pandemics should be determined and institutional support mechanisms should be established. Thus, they can use their academic potential and work in raising future generations.

GİRİŞ

2019 yılının son aylarında Çin'de ortaya çıkan SARS-CoV-2 virüsünün neden olduğu Covid-19 hastalığı ve ilgili haberleri uzaklardaki bir haber gibi izlerken, Mart 2020 başında Dünya Sağlık Örgütü durumu pandemi olarak ilan ettiğinde bile tehlikenin bu kadar yakın olduğu algılanamadı. Sağlık Bakanının ülkemizdeki ilk vakayı açıklaması ile tehlikenin yanı başımızda olduğunu gördük. Böylece Mart 2020 ortasından itibaren pandemi kavramı ile tanışıp,

sağlığımız, yaşamımız ve meslek hayatımıza etkisini hissetmeye başladık. Pandeminin en önemli etkilerinden biri de eğitim öğretim faaliyetleri üzerine oldu. Dünyada ve ülkemizde eğitimin okulöncesinden-yükseköğretime kadar tüm aşamalarında yüz yüze eğitim-öğretim uygulamaları kesintiye uğradı (1). Dünya Sağlık Örgütü ve ülkeler pandeminin eğitim üzerine olan etkilerini yönetmek üzere bazı stratejiler

Künye: Şahin H. Covid-19 Pandemi Döneminde Öğretim Üyesi Olmak Tıp Eğitimi Dnyası. 2021;20(61):53-57

benimsedi ve duyurdu (2) Öğrenci ve eğiticinin uzaktan teması ile eğitim-öğretim faaliyetleri sürdürülmeye başlandı. Pandeminin eğitim-öğretime etkisi dikkate alındığında öğrenciler neler yaşıyorlar, nasıl en iyi öğrenebilirler gibi sorular yanıtlanmaya çalışılırken pandeminin eğitimcileri-öğretim üyelerini etkilemesi konusu çok az ele alındı.

Öğretim üyelerinin pandemiden etkilenme düzeyi konusundaki veri ancak gri literatür bilgilerine dayanmaktadır. Az sayıdaki çalışmalardan biri Johnson ve arkadaşlarının bir çalışmasıdır. Bu çalışmada öğretim üyeleri ve yöneticilerin yükseköğrenim düzeyindeki eğitim-öğretim faaliyetlerine yönelik yaşadıkları değerlendirilmiştir (3). Araştırma sonuçları; öğretim üyelerinin % 64'ünün pandemi öncesi online öğretim konusunda deneyimleri olmadığını, %93'ünün bu dönemde öğretim faaliyetlerinde en az bir alanda değişiklik yaptığını, 2/3'ünün sınav uygulamalarını değiştirdiğini, öğretim üyelerinin online ders, karma öğretim tasarımı ve öğretim, doktora çalışmalarının online ortamdan gerçekleştirilmesi, online öğretim konusunda eğitici gelişimi eğitimlerine katılma, online mentörlük-danışmanlık gibi farklı deneyimleri olduğunu ve kurumsal olarak kullanılan bilgi yönetim sistemini düzenli olarak kullandıklarını göstermiştir. Öğretim üyelerinin yaklaşık 1/3'ü öğrencilerinin çalışmalarının kalitesine dair beklentilerinin azaldığını ifade etmiştir. Online öğretime uyum konusunda kurumsal destek sağlanması konusu öğretim üyeleri açısından önemli bir değişkendir. Öğretim üyeleri en fazla (%64) uzaktaki öğrencinin en iyi nasıl destekleneceği konusunda kurumsal destek alırken, en az (%19) online öğretim konusunda birebir danışmanlık başlığında destek almıştır. Keswani ve arkadaşları ise pandemi döneminde uzmanlık eğitimindeki aksaklıkları ele alarak pandemi döneminde öğretim paradigmalarında değişimin gerekliliğini vurgulamıştır (4).

Bu yazıda öğretim üyesi olarak Covid-19 pandemi döneminde neler yaşandı ve yaşanıyor

konusu ele alınacaktır.

a. Belirsizliğe Tahammülsüzlük ve Savunma Mekanizmaları

Pandemi tüm dünyayı aynı zaman diliminde etkileyen bir sağlık sorunudur. Dünya tarihinde en son yaşanan pandemi 100 yıl önce yaşanan İspanyol Gribi Pandemisidir. Bir insan ömründen uzun zaman önce yaşanan bir pandemi deneyimi, günümüz insanında yoktur. Bu tür durumlarda belirsizlikten kaynaklı farklı sorunlar yaşanabilir. (5). Pandeminin ne zaman biteceğinin bilinmemesi, virüsün iyi tanınmaması, pandemiye neden olan virüse karşı tedavinin ve aşısının olmaması, bildiğimiz korunma önlemlerinin etkinliği konusundaki belirsizlikler ve gelişen belirsizliğe tahammülsüzlük nedeniyle “kayıgı-anksiyete” oluşur. Yaşananların pandemi olması, tüm dünyayı eş zamanlı etkilemesi nedeniyle virüsten, hastalıktan kaçıp saklanacak, gidip kurtulacak yer olmaması muğlaklığa tahammülsüzlüğe neden olmakta ve kişinin “çaresizlik-öfke” hissetmesine neden olur. Önümüzdeki yıllarda yapılan çalışmalar belki de bizlere pandemi kaynaklı post- travmatik stres bozukluğu olgularının olduğunu gösterecektir.

Pandemi kaynaklı duyguları öğretim üyeleri de yaşamıştır. Kuşak özellikleri gereği insan-insan etkileşimine alışık olan öğretim üyeleri Covid-19 hastalığı ve neden olan virüs konusunda yeni bilgileri edinme ile hissettikleri belirsizlikten kurtulmaya ilişkin bir savunma mekanizması gelişmiştir. Öğretim üyeleri pandemi başında virüs ve etkileri konusunda bilgi edinmeye ve yaşanan pandemiyi bütüncül olarak görmeye çalışmıştır. Ancak zaman içinde pandemi sürecinin tahmin edilenden uzun süreceği gerçeği ile yüzleşmiştir. İşyerlerinde dönüşümlü çalışma veya idari izin kullanımı, hastalık kaynaklı belirsizliklerle başa çıkmada ve ailesini korumada etkin stratejiler belirlemesine olanak sağlamıştır. Kısaca öğretim üyesi bu olanaklar ile “nefes alabilir” hale gelmiştir.

b. Yeni Kavramlarla Tanışma

Öğretim üyesi pandemi döneminde farklı kavramlarla tanışmıştır. Çoğunluğunun X kuşağından olduğu günümüzde, öğretim üyeleri değişime direnç göstermemekle birlikte, beklemedikleri bir değişimin şokunu yaşamaktadırlar. Son altı ayda eğitimle ilgili en fazla karşılaştıkları kavramlar literatürde geçen isimlendirmeleri ile aşağıda sunulmuştur (3);

- Çevrimiçi öğrenme (online learning)
- Uzaktan eğitim (remote, distance education)
- Sanal ortam (virtual environment)
- Uzaktan öğretim (remote teaching)
- Karma (blended / hybrid)
- Acil uzaktan öğretim (emergency remote teaching)

Kavramlar ve eğitimde hangisinin benimseneceği konusu, öğretim üyesi kadar kurumlar açısından da üzerinde durulan bir durum olmuştur. Kavramların birbirinden farkı, yerli yerince kullanımı, kendi öğretim faaliyetleri için benimseyeceği teknikler konusundaki bilinmezlikler kurumsal çabalarla giderilmeye çalışılmıştır.

c. Çalışma Hayatının Değişimi

Öğretim üyelerinin çalışma biçimleri ve saatlerinde değişim gerçekleşmiştir. İnsan-insan temaslarının azaltılması nedeniyle toplantılar, dersler online ortamlardan gerçekleştirilmiştir. Pandeminin ilk zamanlarında evden çalışma cazip gibi görünse de iş ve özel hayatın aynı mekânda (evde) yaşanması, öğretim üyesinin zaman planlamasını ve özel hayatın mahremiyetini etkiler hale gelmiştir. Kurum yöneticilerinin pandemi döneminde öğretim üyeleri ile görüşmelerinde veya iş taleplerinde en fazla kullandıkları sözlerin “hazır evdeyken...” olduğu görülmüştür. Böylece pandemi döneminde esnek-dönüşümlü çalışma veya idari izinli olma ile öğretim üyesi evde kalmış, gece toplantıları gibi etkinlikler

nedeniyle mesainin nerdeyse hiç bitmediği, evinin dinlenme ve özel yaşam alanı olma özelliğini kaybettiği farklı bir deneyim yaşamıştır. Çalışma hayatındaki rutin toplantıların online ortamdan yapılması, toplantıların kayıt altına alınmasını gündeme taşımıştır. Pandemi döneminde eğitim-öğretim faaliyetlerindeki aksaklıklar öğretim üyesinin planladığı akademik araştırmaların aksamasına, veri toplama aşamasının yapılamamasına, lisansüstü öğrencileri ile yüz yüze temasının ve çalışmanın kesilmesine neden olmuştur. Planlanan akademik çalışmalar için etik kurullardan izinlerin alınmasında sorunlar yaşanmıştır.

d. Öğretim Faaliyetleri ve Öğrenciler ile Temas

Pandemi dönemindeki önemli bir değişim alanı, öğretim üyesinin alışık olduğu yüz yüze öğretim faaliyetlerindeki değişimdir. Rutin uygulamada online ortamdan ders anlatma, dersleriyle ilgili video hazırlama, bazı bilgi yönetim sistemlerini kullanma yanında temas olmadan öğrencinin başarısı konusunda karar verme gibi farklı deneyimler edinmiştir. Pandeminin başından itibaren fakülte yönetimleri öğrenci temsilcileri yoluyla öğrencilerle teması sürekli kılmaya çalışmıştır. Öğrencilerle yapılan görüşmelerde pandeminin ilk üç haftasında öğrencilerin süreci tatil olarak algıladığı ve evde kalmaktan memnun oldukları, ancak evde kalma süreleri uzadıkça tatil algısının kaybolduğu, öğrencilerin sosyal öğrenme ve sosyal ilişkilerinin değişmesi nedeniyle motivasyon kayıplarının olduğu gözlenmiştir. Benzer bir ruh halinin öğretim üyelerinde de olduğunu söylemek abartı olmaz. Pandemi sürecinin başında öğrenci-öğretim üyesi temasının olmaması iki tarafı da bir süre memnun etse de özellikle son üç ayda yine iki taraf da yüz yüze eğitimin iyiliklerinden-güzelliklerinden bahsetmektedir. Gerek öğrencilerle görüşmeler gerekse yapılan çalışmalar öğrencilerin uzaktan öğretim konusundaki memnuniyetsizliklerini göstermektedir (6,7). Mart 2020'den beri YÖK

tarafından öğretim faaliyetlerini düzenleme amacıyla gönderilen resmi yazılar ile eğitim-öğretim takvimlerindeki değişiklikler sıklıkla yaşanmış, bu değişiklikler öğretim üyelerine derslerinin yapılacağı zamanın belirsizliği olarak yansımıştır. Öğrencilerin online derslere katılmaması durumunda öğretim üyeleri öğrencilerin sağlıklarından da şüphe duyarak farklı iletişim teknolojilerini kullanarak öğrenciyle etkileşimde bulunmaya çalışmıştır. Öğrenciler her ne kadar dijital dünyanın yerlileri olsalar da online derslere uyum sağlamada zorluk yaşamışlar, derslere katılımda isteksizlik gelişmiştir (6). Bu durum da öğretim üyesinin kendini öğrenci ile temas konusunda yetersiz hissetmesine neden olmuştur.

e. Bilişim Teknolojileri ile Tanışma

Pandemi dönemi ile birlikte ilgisi olsun olmasın öğretim üyelerinin tamamı bilgi teknolojileri ile tanışmış ve kullanmaya başlamıştır. Kurumsal abonelikleri olan bilgi yönetim sistemleri ile tanışma ve öğrencilerle bu ortamdan senkron-asenron karşılaşması, bu alanın iletişim biçimi, zaman planlaması, öğrenci motivasyonunu sağlama, ölçme değerlendirme gibi farklı kültürel özellikleri ile tanışmasına neden olmuştur. Bilgi teknolojileri öğretim üyeleri açısından hayatı kolaylaştırma fonksiyonu görürken, diğer yandan öğrenci-öğretim üyesi iletişimde öncekine göre farklı olan bir deneyim yaşamakta ve karşılaştığı sorunla başa çıkma denen yeni bir beceri edinmesini de beraberinde getirmektedir.

Kurumların bilgi yönetim sistemlerinin pandemi nedeniyle yapılacak senkron dersleri gerçekleştirmeye hazır olmadıkları ortaya çıkmıştır. Kurumların hazırlıksız olması, uzaktan öğretim konusunda öğretim üyelerine bilgi teknolojileri, öğrenme yönetim sistemleri, online ders hazırlama ve anlatma ile online ölçme değerlendirme konularında yeterli desteği vermesini de zorlaştırmıştır. Dolayısı ile öğretim üyesi bilgi teknolojilerine yabancılik ile bu yolla öğretim yapma arasında sıkışmışlık hissetmiştir. Kalabalık sınıflara online ders

anlatmada göz teması kuramama, soru-cevap tekniğini etkin kullanamama ve teknik sorunlar ders anlatan öğretim üyesinde “duvara karşı” ders anlatıyor duygusu oluşturmuştur.

f. Pandemi Döneminde Öğretim Üyesi Gereksinimleri

Pandemi döneminde öğretim üyelerinin mesleki konularda yaşadıkları değişimi bir stres durumu olarak değerlendirmek yerinde olacaktır. Stresle başa çıkmada pek çok strateji tanımlanmak, bunlardan biri de “herkes bu sorunu yaşıyor” düşüncesidir. Tüm dünyanın pandemiye yaşaması, olumlu-olumsuz deneyimler edinmesi, öğretim üyesinin pandemi kaynaklı stres yaratan durumlarla başa çıkmasında bu stratejinin yetersiz olmasına neden olmaktadır. Bu nedenle pandemi gibi olağandışı dönemlerde stresle başa çıkmasını da kolaylaştıracak destek mekanizmaları oluşturulmalıdır. Bu destek mekanizmalara örnekler aşağıda sunulmuştur.

- Pandemi dönemi öğretim üyesinin başta eğitim-öğretim faaliyetleri ve diğer çalışma hayatına ilişkin gereksinimleri belirlenmelidir. Öğretim üyesi pandemi sürecinde virüsten korunmada kişisel önlemler (maske, tulum, eldiven) dışında destek alamamıştır. Pandemiden etkilenen tek kesimin öğrenci olduğu algısı ve öğrencinin öğrenmesini kolaylaştıracak teknolojik olanaklar çoğunlukla dile getirilmekte ancak öğretim üyesinin bu konudaki durumu dikkate alınmamakta ve öğretim üyesi kendini yalnız hissetmektedir.
- Kurum yönetimleri, pandemi gibi olağandışı durumlarda öğretim üyeleri ile gerek olağandışı durum gerekse eğitim ve öğretim konusunda iletişimi sürekli kılacak stratejiler planlamalıdır. Kısa bilgi notları, e-mailler, bilgilendirme toplantıları ile öğretim üyeleri ile sürekli temas sağlanmalı, öğretim üyesinin yaşadığı bireysel ve kurumsal düzeydeki belirsizliklerin giderilmesi sağlanmalıdır.
- Olağan dışı durumlarda çalışma hayatının düzenlenmesi konusunda kurumsal planlar

yapılmalıdır. Öğretim üyesinin çalışma ve özel hayatı arasındaki karmaşanın önlenmesi amacıyla uzaktan-esnek-dönüşümlü çalışmanın ilkeleri belirlenmeli, bu konuda yaşanacak etik ihlallerin izlenmesi için duruma özgü etik değerlendirme komisyonu oluşturulmalıdır.

- Kurumlar tarafından öğretim üyeleri kurumsal aboneliği olan bilgi yönetim sistemleri konusunda bilgilendirilmelidir. Öğretim üyelerinin asenkron bilgilendirmelerden yararlanma durumları mutlaka dikkate alınmalıdır.
- Online ders verme, sınav uygulamaları gibi alanlarda bilgi teknolojilerinin kullanımı konusunda eğitici gelişimi etkinlikleri düzenlemelidir.
- Online öğretim etkinliklerinde kullanım amacıyla öğretim üyelerine donanım desteği sağlanmalı ve etkinlikler sırasında teknik izlem ve destek hizmeti sağlanmalıdır.

Sonuç olarak Covid-19 pandemisi tüm kesimler gibi öğretim üyelerini de etkilemiştir. Bu alanda yapılacak araştırmalar, pandemi dönemine ilişkin öğretim üyesi ve yönetici deneyimlerini anlamaya ve bireylerin verdikleri tepkilere ilişkin bilgiler edinmeyi sağlayacaktır.

KAYNAKLAR

1. Singh K, Srivastav S, Abhishek Bhardwaj AD, Misra S. Medical Education During the COVID-19 Pandemic: A Single Institution Experience. *Indian Pediatrics*. 2020;57: 678-679.
2. Örgütü DS, UNICEF, IFRC. Key Messages and Actions for COVID-19 Prevention and Control in Schools; 2020.
3. Johnson N, Veletsianos G, Seaman J. U.S. Faculty and Administrators' Experiences and Approaches in the Early Weeks of the COVID-

19 Pandemic. *Online Learning*. 2020; 24(2):6-21.

4. Keswani RN, Sethi A, Repici A, Messmann H, Chiu PW. How To Maximize Trainee Education During the Coronavirus Disease-2019 Pandemic: Perspectives From Around the World. *Gastroenterology*. 2020; 159:26-29.
5. Geçgin FM, Sahranç Ü. Belirsizliğe Tahammülsüzlük ile Psikolojik İyi Oluş Arasındaki İlişki. *Sakarya University Journal of Education*. 2017; 7(4):739-755.
6. Digital Promise. Suddenly Online: A national survey of undergraduates during the Covid-19 pandemic. [Online].; 2020. Available from: https://digitalpromise.org/wp-content/uploads/2020/07/ELE_CoBrand_DP_FINAL_3.pdf.
7. Kolu TTÖ. TTB COVID-19 Pandemisi 6. Ay Değerlendirme Raporu. [Online].; 2020. Available from: https://www.ttb.org.tr/kutuphane/covid19-rapor/6/covid19-rapor_6_Part66.pdf.